

UN PRÒLEG PER A LA DIANA

per Pere Calders
il·lustració: Fina Rifà

Segons constància escrita en les literatures de gairebé totes les èpoques i quasi tots els països, les bèsties i les coses inanimades parlen.

La Diana, que es trobava en l'edat d'aclarir punts i d'anar arxivant coneixements, acumulava experiències. Amb les nines, amb les peces d'escacs del seu avi i amb una petita cadira blava que li havien regalat, hi parlava cada dia a totes hores, s'entien, no hi havia problema. Però i les bèsties? A casa seva no en tenien, feien por a la seva mare, i vaja: ni pensar-hi! Ara: a casa la tietasí, tenien gat, un siamès senyor i donat a la seva, que només feia allò que li venia molt de gust.

—Nena —li deia la tietasí—: no toquis el Ninus, que esgarrapa. No l'amoïnis, no t'hi acostis, no te'l miris, deixa'l estar, no fos que tinguéssim un disgust. És molt bo, però quan s'enfada es torna un tigre...

La Diana escoltava atentament, s'ho apuntava, no sabia quina cosa era un tigre, però estava segura que el Ninus tenia, aproximadament, les mides de la seva nina gran, amb la qual no havia tingut mai diferències dignes de preocupació. Com que es trobava en l'etapa d'establir comparances, creia que el Ninus era com la planta que la mare aviciava al menjador de casa: no podia acostar-s'hi, no podia tocar-la, se l'havia de mirar sempre de lluny. Però la Diana no es rendia pas a una primera impressió, i s'anava acostumant a verificar per compte propi. Després de tot, el gat es bellugava de tant en tant i la planta no, de manera que alguna cosa devien tenir que feia difícil de posar-los sense més ni més en un mateix sac de deduccions. Estava convençuda, amb un instint segur, de la necessitat de valer-se tota sola, en un món de gent gran que volia donar-li-ho tot fet, i que es posava nerviosa quan ella demanava més detalls.

La Diana tenia consciència de la responsabilitat de créixer, s'ho prenia molt seriosament. Es va fer el propòsit de sortir de dubtes, encara que això comportés riscos tan greus com els disgustos de la mare, que no comprenia la tasca de comprovació de la Diana sobre els objectes que es trenquen i els que no. El sistema era rebotre'ls per terra i es veia de seguida fins on aguantaven uns i altres, amb una evidència immediata molt més expressiva que les explicacions (sovint enrevesades) sobre vidres, porcellanes, plàstics, fustes, aparells i tot un univers que la Diana (d'això en començava a estar

segura) només podria entendre tocant-lo amb les seves pròpies mans.

El cas del Ninus entrava de ple en el seu programa de descobriments personals. Si esgarrapava o no, era qüestió de veure-ho. Si era possible de parlar-hi (com amb la nina o la cadireta blava), es tractava d'un afer entre ells dos, de tu a tu, sense la intervenció mediatitzadora dels adults. Un dia (per a la nena el dia eren les hores de claror), la seva mare va emportar-se-la de visita a casa de la tietasí.

—Oh, quina **monada!** —va dir la tietasí, tot pesigant-li una galta—. Que ja parla?

—Tot. Ho diu tot —respongué orgullosament la seva mare—. Em té ben amoïnada, perquè em sembla que va **moolt** més endavant del que li correspondria.

La tietasí, que a vegades punxava, va comentar comprensivament que d'això no se'n podia fer cas, «perquè aquestes criatures tan llestes són les que després s'aturen i es queden com encantades.»

—Però no t'hi capfiquis pas! —afegí—. Després fan el canvi i, si molt convé, se't tornarà com les altres.

La mare es va quedar tibada. La tietasí no tenia fills, només tenia gat, i això era tema de moltes converses que la Diana caçava d'ací d'allà. Era evident que el mal efecte s'havia produït, i la tietasí ho va voler arreglar amb unes entonacions de veu suaus, falagueres, plenes de modulacions manyagues.

—Et prepararé un te —digué a la mare—. Tinc unes pastes daneses riquíssimes.

Se'n van anar totes dues cap a la cuina, i la tietasí, mentre feien el curt trajecte, va dir a la Diana:

—Juga amb els tovallons del trinxant, però no desendrecis. I, sobretot, no toquis el Ninus, que està de malhumor, pobret.

I adreçant-se a la mare, afegí:

—No sé què li passa, estic desfeta. Li cau el pèl i està desganat. El veterinari diu que és una neurosi. Com que portem aquesta vida tan agitada!

I la mare va tornar-s'hi, es volgué treure l'espina:

—És l'edat, ja comença a ser vell. Una mica més i se t'aplicarà, es tornarà com un vegetal i no et donarà cap molèstia. Hi ha uns veïns de casa que en tenen un de vell que ja no està per a res. L'han de dur d'una banda a l'altra a pes de braços, com si fos una palangana.

La Diana, en quedar-se més o menys sola, va buscar el Ninus de seguida. El gat jeia en un sofà, i quan la nena va acostar-se-li, eriçà els pèls del llom i va ensenyar, sense presses, la dentadura. La Diana s'hi aproximava a poc a poc, amb les mans agafades al darrera. El gat va llepar-se els bigotis, mig cloqué els ulls i es mantingué a l'expectativa.

—Escolta, Ninus —va dir-li la Diana—: tu parles?

—No.

—És que els gats i els ratolins de la tele parlen...

—Sí, ja ho he vist. Però jo no.

—Ni una paraula?

—Ni una.

La Diana va començar a brandar el cos, amb una certa coqueteria. Volia conquistar el gat i, de moment, feia l'efecte que ho aconseguia.

—Però bé m'entens, oi?

—Amb prou feines. Si vols que et digui la veritat, no hi tinc cap interès.

—Però no t'agradaria que poguéssim tenir una conversa?

—No.

El Ninus es mostrava sec, antipàtic. Vinga mig cloure els ulls i vinga llepar-se els bigotis. De tant en tant, remenava la cua, sense alegria, i en un moment que la Diana va atansar-s'hi una mica més, va bufar amenaçadorament.

Des de la cuina, la tietasí va cridar: «Diana! No toquis el Ninus!» I se sentí la veu de la mare que deia:

—Què vols que li faci? Ja és prou gran!

La Diana, en adonar-se que el gat rebufava, va fer una passa endarrera. Reflexionava profundament, volia trobar la manera.

—Ets molt desconfiat, eh? —va dir al gat—. Jo no et vull cap mal.

—La por guarda la vinya —respongué el Ninus—. Estic escarmentat, sobretot amb les criatures. M'estimo més tenir-les a distància.

—Però és de debò que no saps parlar?

—I tant! Pensa que si ho pogués fer, se sabria.

(continuació)

UN PRÒLEG PER A LA DIANA

Per molt que diguin, es tractaria d'un fenomen insòlit.

—Sí, és clar...

La Diana seguia la tàctica d'anar guanyant terreny. Ara una passa, ara una altra, fins que va disparar un braç com una fletxa i va estirar una orella del Ninus. El gat (que quan volia també era ràpid), li va esgarrapar la mà.

—Ai! —crijà la Diana.

En aquell moment, la tieta era a mig passadís, amb una safata a les mans plena de tassetes i de gerrets, i tot va anar per terra. «Què li has fet, al Ninus?», cridà forassenyada. I la mare, gairebé alhora, vociferà:

—Què t'ha fet aquesta bestiotia, filla meva?

Es produí una situació de punts de vista no tan sols oposats, sinó francament antagònics. La Diana plorava, la tieta era de quatre grapes, mirant de treure el gat de sota una butaca (estava tot ell encastat contra la paret), i la mare agafava els portants per anar-se'n. Tot arrossegant la Diana pel braç, deia:

—Vull que aquesta mà la vegi el metge de seguida!

Al carrer, la Diana (que encara somicava), va preguntar:

—Oi que la cadireta blava no esgarrapa encara que li estiris una orella?

La mare, que ja estava prou fora de si, va parar un taxi tan de bursada que va obligar-lo a frenar fort, i va pujar-hi gairebé fent voleiar la Diana, com si es tractés d'un estel. Això va distreure la nena de la coïssor que li feia la mà dreta, i li obrí noves perspectives.

—Mare —digué—: m'has entrat per la porta o per la finestra?

I la mare, patidora com totes, va pensar que potser sí, que la nena era massa observadora, massa «excepcional» per l'edat, única i trasbalsadora. Un veritable prodigi, però no es podia treure del cap les paraules de la tieta. Soltadament allixonadora, li digué:

—Mira, Diana: no vull que parlis més amb les bèsties, perquè totes són una colla d'animalots. Si tens ganes de conversa, parla amb el pare o digues-m'ho a mi...

«Sí, sí...», va pensar la Diana. «I vosaltres em costestareu de bòlit, perquè teniu altres coses al cap i perquè jo sóc massa petita i vosaltres sou massa grans, potser ganàpies i tot...»

En aquell moment, el taxi va fer una frenada brusca per no atropellar un ciclista, el qual va fer tentines i caigué estenallat a terra, mentre el taxista es desfeia en imprecacions.

«Veus?», va dir-se la Diana a si mateixa. «Sembren boigs.»

DELEGACIÓ
D'ENSENYAMENT
CATALÀ
ÒMNIUM
CULTURAL

FUNDACIÓ
JAUME I

CONVOCATÒRIA DELS PREMIS BALDIRI REXACH 1980-81

La Delegació d'Ensenyament Català (DEC)
d'Òmniom Cultural convoca els Premis
Baldiri Rexach 1980-81

Aquests Premis són dotats per la Fundació Jaume I, engrany amb 4.050.000 ptes; procedents de les aportacions voluntàries dels receptors dels llibres-Nadala que aquesta Fundació trameta anualment a vint-i-dues mil persones (receptors als quals se'ls demana el cost estricte del llibre).

I. PREMIS A LES ESCOLES

10 premis de 250.000 pessetes cadascun

Es premiada la qualitat global de la gestió escolar en l'aspecte concret de la catalanitat. Hom valorarà el lloc que ocupen la llengua i la cultura catalanes en la programació i en altres activitats (revistes escolars, aula de teatre, excursions, biblioteca, etc.). Hom tindrà en compte si les escoles es poden considerar plenament catalanes o, si són en vies de catalanització, que l'estan realitzant a curt termini.

II. PREMIS ALS MESTRES

5 premis de 100.000 ptes. cadascun

Seran atorgats a treballs inèdits de programació de cultura catalana o per a ensenyar en català qualsevol altra àrea concreta (amb guió didàctic i de classes i, eventualment, exercicis, amb un mínim de 25 folis) i preferentment a treballs referits a BUP, COU, FP i Escoles de Mestres.

III. PREMIS ALS ALUMNES

30 lots de llibres catalans per valor de 20.000 pessetes cadascun

Seran atorgats a treballs realitzats en català i preferentment en equip, per alumnes d'EGB, BUP, COU o FP. Els treballs, que hauran de ser de tema català i, en la seva part escrita, en català, poden versar sobre qualsevol de les matèries o de les àrees dels cicles escolars citats, o bé ésser resultat d'activitats escolars que abastin diverses matèries o àrees: excursions, visites, festes, periòdics escolars, murals, diaris de classe, etc.

JURAT

Serà format per:
Carme Alcoverro, M. Rosa Caballé, M. Antònia Canals, Montserrat Casas, Josep Chalmeta, Jordi Galí, Josep González Agàpito, Irene Rigau i Esperança Sans.

TERMINI DE PRESENTACIÓ

Els treballs hauran de ser adreçats a la DEC (Passeig de Gràcia, 42, 4rt. 1a. Barcelona-7) abans del dia 15 de febrer del 1981